EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

12. aastakäik

Toimetaja Juhan Kokla

Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Hans Schöler

Peatoimetus ja talitus:

EESTI MAJAS, Stockholmis, sissekäik, Kocksgränd 3

Aadress: Box 16320
103 26 Stockholm 16
Telefon: 21 84 46

Toimetus Eskilstunas:

Toimetaja Jüri Aus
Aadr.: Eesti Päevaleht, Box 120, 631 02 Eskilstuna. Tel.: 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 28650

Tellimishinnad:

Aasta ..... kr. 147:–
Termin (4 kuud) ..... kr. 53:–
Kuu ..... kr. 15:–

Kuulutusehind 75 öörs mm.
Arikuulutused 1 kroon mm.

Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB
Eskilstuna 1970

Eskilstuna-Kuriren

Kolmapäeval, 20. mail 1970

Upplaga C

Nr. 113 (3397)

Pravda publitseerib ägedaid süüdistusi Pekingi aadressil

MOSKVA — N. Liidu parteileht Pravda produtseeris hiigelartikli, milles süüdistatakse Punа-Hiinat peasegu kõiges võimalikus, kaassõrvatud hitlerismis. Nimelt tehakse selgeks, et Pekingi propaganda olevat kauge kaja omaaegsest natsisaksa kampaaniast, mille kohaselt maailma tulevat päasta slaavi ohust. "Pekingi väidag nagu Hitlergi, et N. Liit on koloss savijalgadel. Peking rõhutab, et N. Liit on pabertiiger, mida saab ilma suuremaa ohuta katki rebida". Maoism polevat midagi muud kui "tagurlik, utoopiline ja valkekodanlik ettekujutus, teoreetiliselt pole see midagi muud kui rosolje kõikvõimalikest maailmavaadetest". Pravda konstateerib ühtlasi, et Pekingi võimuahnus omamoodi on ohutunud ameeriklasi sissemarsile Kambodzhasse, kuna Punа-Hiina keeldub koos töötamast N. Liiduga ja teiste sotsialismiriikidega.

MOSKVA — Pravda oma kallaletungis hinlastele väidab muuhulgas ka seda, et kogu Pekingi juhtkond on moodustatud Rahvus-Hiina juhi Tshiang Kai Sheki mustri järgi. Vastavalt sellele on kogu võim kontsentreeritud sõjavaelaste käte, kel pole aimugi kultuurist või majandusest. Propageeritakse vaid sõda, kunjuures eesmärgiks pole ainuüksi N. Liidu, vaid ka kõikide teiste "sotsialismimaade" hõivamine, nii Aasias kui Euroopas. Pravda lisab juurde, et "kunagi varem pole keegi kahjustanud maailmarevolutsiooni suurt asja ülivõrd palju, kui seda teevad Pekingi juhid, kes on kinni maksutud proletariaadi klassivaenlaste poolt".

TEL AVIV — Sõjalised vaatlejad Tel Aviivis märgivad, et egiptlased viimasel ajal on püüdnud paigutada Sam 3 tüübist rakette ka Suessi kanali piirkonda. See on osaliselt põhjuseks, miks Iseneli õhujõud nõivõrd ägedalt ja süstemaatiliselt pommitavad kanalitsoonii. Tel Aviivi andmete kohaselt on mõne päeva jooksul hävitatud seitse egiptluse jahilennukit, kaejuures suuri kahje on tekitatud ka egiptlaste sõjalistele objektidele. Üldiselt oletatakse Tel Aviivis, et Nasser tahab kanalitsoonis tasstada õhukaitsevõrku, mis sel juhul tunduvalt raskendaks Iisraeli kontrolli kanali idakalda üle. Praminister

Järg. lhk. 2.

Lend idas: 'Seltsimees direktor proovib oma võimeid lennukijuhina'

(VE) — Ida-Euroopa riikides lendamine on ühureisijale omamoodi erutavaks elamuseks, kirjutab Am. Chendrikiide ajakir "Time". Nii kirjeldatakse seal ühte vahejuhtumit.kus Rumeenias Bukaresti ja Konstantsa linnade vahel lendav reisilennuk hakkas äkki ähvardavalt kõikuma ning ülesalla hüppama. Varsti tuli pealendur juhikabinist reisijatetumi ja teatas: "Seltsimees direktor on kena mees ja ta proovib oma võimeid lennukijuhtimise alal."

Pärast veerandtunnilist katsetamist andis "seltsimees direktor" lennuki juhtimise taas lendurile üle ja lend jatkus normaalselt.

Ajakiri mainib, et selliseid lähielamusi kogevad Ida-Euroopa lennuliinidel reisivad inimesed üsna sageli ning see kuulub sealse elustiili juurde.

Põhjuseks siin on kommunistide ühsefektivsus, nende omamoodi arusaamine ühureisijate julgeolekust ning sageli ka ülcaiza löök slaavi temperament.

Vastamata nendele ehamugavustele on paljud läänerikide kodanikud sunnitud lendama Ida-Euroopa lennuliini lennukitega, kuna majanduslikud sidemed ida ja lääne vahel muutuvad üha tihedamaiks ning ärimehed ja kaubareisijad vajavad Ida-Euroopas kiireid liiklemisvõimalusi.

Ida-Euroopa lennuliinid teevad samal ajal ka kõik, et meelitada läänerikide elanikke oma lennukitele ning uusi lennuühendusi rakendatakse pidevalt kõiku.

Nii näiteks rakendas hiljuti Tshehhoslovakkia valitsus tegevusse Praha ja New Yorgi vahelise lennuühenduse vene Iljushin 62 tüüpi lennukitel — ja seda vaatamata asjaolule, et tshehhidel punduvad vabad võimalused võõrsilkide kiilastamiseks.

Lühikestel ja keskmistel distantsidel lendavad Ida-Euroopas peamiselt vene lennukid, mida sõja korral on võimalik kiiresti ümber muuta sõjavõe transport lennukiteks. Nende lennukite istmed on võrdlemisi kitsad ja ehamugavad. Taljudel juhtudel on kinnitusrihmad korrast ära ja neid on võimatu kinnitada. Ohusurve on nõrk ja ehakindel.

Kogenud läänerikide reisijad teavad täpselt, kuidas ühe või teise Ida-Euroopa lennuliinide lendurid lendavad ja millised on nende iseärasused. Tshehhoslovakkia lennuliine ja lendureid peetakse Ida-Euroopa parimaiteks. Stjuuardessid on suunud hea eilepäna, tuse ära, enigma välimusega ja võrdlemisi rafineeritud. Jugoslaavia lendurid eeskujevad maandumisel alla tulla sõõstlennuga ja teenimine lennuliinidel jätab soovida. Poola lennuliin LOT kasutab ainult vene varustust.

Lendurid suvatsevad maanduda suure kiirusega ning tõstavad startimisel lennuki rattad õhku viimaselt lennuraja sentimeetrilt.

Rumeenia lendurid on võrdlemisi hoolimatud kuid stjuuardessid sõbralikud ja ahivalmid. Ungari lennuliin Malev kasutab samuia ainult vene varustust.

Järg. lhk. 2.

Torontos pidasid gaidid eesti gaidluse 50-aastast juubelit. Pildil gaidluse veteranid, gaiderid Liis Juske ja Elsa Raudsepp lõikavad juubelitorti.

A. Ranniti protest U Thantile

NEW YORK (EPL) — Yale ülikooli Vene ja Ida-Euroopa uurimisinstituudi kuraator prof. Aleksis Rannit on saatnud Ühendatud Rahvaste Organisatsioonii peasekretärile U-Thantile ametlikul blanketil märkimisväärse kirja:

"UNESCO poolt Soomes 6. aprillil, seoses Lenini 100-da sünnipäevaga korraldatud sümpoosiumil Teie allsekretar Politillise ja Julgeoleku Nõukogu asjades luges ette Teie poolt saadetud läkituse, milles Teie küünilisel rõhutate" Lenini humanistlike ideede ja tegevuse ajalooline mõju majandus-, sotsiaal- ja kultuur-äiguste arengule.

Teie olete seega aktsepteerinud tõde, mis seisab "Lenini olulise osa hindamises inomlike äiguste ja põhiliste vabaduste arendajana".

Viitame sel puhul Lenini tõodele (vol. 11, lk. 72;vol. 24, lk. 423; vol. 25, lk. 441) ja tema poolt peetud kõnele 18. jaan. 1918 Cheka koosolelel, kus too "humanistarlane" pidas vajalikuks terrorit ja ilma kohtu otsusteta hukkamist.

Nende Lenini "humanitaarsete ideede" tulemusena, mida Teie nüüd ülistate, vastavalt Shveitsi erapooletu Statistilise Instituudi andmetele, 50 aasta jooksul hukkusid sovjeti rezhiimi all 23 miljonit inimest terrori, nõrvamise ja kontsentratsioonlaagrite koonnal.

Kui Ameerika kodanik, on minu kohustuseks avaldada põlastavat protesti Teie ürituse osas, härra Peasekretär, piiüda kasutada Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni prestiižhi selleks, et ülestada Lenini, kes koos oma "pärija" Staliniga lähevad ajalukku kui inomsoo suuranad kriminaal-kurjategjaed."

Austavalt,
Aleksis Rannit.

Soomlaste-eestlaste bridzhi sõprusvõistlusel jagus soomeeesti segapaaridega mängides esikohta Aberg-Hintsoväga Norberg-Reio, keda näeme ülal auhinnapeekritega, mida üle annab A. Kullerkupp, SET bridzhisektsiooni esimees. (EPL-foto Lepper).

Jaan Taltsilt MM-rekord

Tallinnas toimunud maavõistlusel soomlastega tõstmises saavutas raskekaalus Jaan Talts (kehakaaluga kuni 100 kilo) raskekaalupuu maailmarekordi 550-kilose kogusummaga kolmelt tõstelt. (192,5 — 155 — 202,5).

Senine rekord oli ameerklasel Robert Bednarski nimel, milline oli 1,2 kilo halvem.

Stockholmi Eesti Algkooli tänavune esimene klass: klassijuhataja Maret Kreppiga ja koolijuhataja Uudo Juunoga. Siigisel on nad teises klassis ja uus esimene klass tuleb koolipinki . . . (Foto Tippo)

"Kodusõda" New Yorgis

NEW YORK (VES) — Ootamatu kokkupõrge Vietnami sõja taustal tekkis New Yorgis, kui "rahupooldajad" demonstreerisid Kenti ülikooli rahutustes surma saanud tudengite mälestamiseks ja nõudsid SIIS väljatõmbamist Kagu Aasiast.

Demonstrandid esinesid valjuhäälselult Nixoni vastu. Siis aga ilmus äkki 500 ehituspõõlist, tookiivrid peas, oma lõunatunnil demonstratsioonipaigale ja tegid New Yorgi börsi piirkonna puhtaks demonstrantidest. Tõõlised "kõnelesid" oma vastastega rusikatega ja demonstrandid ilmselt ei suutnud midagi teha tugevate käsivarte vastu. Kuna ülemlinnapea Lindsay oli raekojas lipu ühöpilaste mälestuseks langetanud poolde masti, siis nõudsid tõõlised lipu täismasti heiskamist. Uks mees ronis aktusele ja tõmbas lipu üleese, kuna tõõlised laulsid "God bless America. . . "

"Lahing" aga ei olnud võidetud. Abilinnapea Sudney Davidoff ronis isiklikult katusele ja laskis lipu ühöpilaste mälestuseks langetamiil poolde masti, siis nõudsid tõõlised lipu täismasti heiskamist. Ü

EPL 20. mail 1970

PROTEST UPPSALAS

Uppsala eesti üliõpilaskonna protest ülikoolide kantsleri kavatsuse vastu eesti keele peaaegu täielikuks väljajätmiseks soomeugri ainete planaist, meenutab äki eesti keele asendit selle maa akadeemilises õpetuses. Soomeugri keeltega on kauem tegelenud vajd Uppsala ülikool, kus on pikemat aega olnud vastav professuur, Lundi ülikoolis aga tekkis soomeugri instituut ja lektoraat alles prof. Julius Mägiste algatusel meie sõjasaabumise järele, Stockholmis on olemas üsna hiljuti loodud soome keele professuur ning selleke allev, lektor Henno Jänese algatusel loodud Eesti Instituut. Uppsala soomeugri professuari juures on eesti keelt õpetanud varem prof. Andrus Tauli ja praegu dotsent Valter Tauli, kel on olnud nn. isiklikud, seega mitte korralise koosseisu kuuluvad dotsenttuurid.

Nagu sellest nähtub, on eesti teadlased nii soomeugri keelte kui ka eesti keele osas siinsetes akadeemiates annud oma tõhusa isiklikuna panuse ja viinud aja edasi. Eesti keel on muutunud soomeugrilises keeleõpetuses siin maal üheks õppeaineks, mis on ka loomulik, sest eesti keel koos ungari keelega on soomeugri keelkonna kaks suuremat kultuurkeelt soome keele kõrval.

Vahepealsetel aastatel on soomlaste suure sisserännu tõttu soome keele asend Rootsis muutunud tugevamaks, osalt ka mahana ajatuudi tõttu üldse vähemuste suhtes.

Samal ajal on Rootsis tekkinud ka küllalt suured eestlaste ja ungarlaste grupid, millistest rahvustest üliõpilased loomulikult peaksid huvitatud olema ka emakeele stuudiumist akadeemilisel pinnal ja selliselt, et see võetaks arvesse õppeainena. Sellega arvestades esitas Uppsala ülikooli keeteaduskond ülikoolide kantsellerile uue õppeplaani kava, milles eesti keelele oli antud võrdne seisund teiste soomeugri keeltega, s.t. eesti keel oleks kuulunud eksamiained hulka. Senini on aga olnus võimalik soomeugri aineid õppides lapsi keelt valja vahetada eesti keele vastu. Kantsleriamet kustutas aga eesti ja ungari keeled, jätades küllaldaseks ainult soome ja lapi aineid, jättes aga siiski alles võimaluse kolmandal kursusel vahetada lapi keelt eesti keele vastu.

Üliõpilaste protest tuli kantsleriametile ilmselt üllatusena ja nagu vahepealsetel juhtuajamistel on selgunud, ei oldud seal hästi teadlikudki eestikeelse õpetuse olemasolus, kuigi vahepeal eravõitsilete informatsioonide järele kogunu on arutatud võimalust eesti keele dotsentuuri likvideerimiseks pärast praeguse dotsendi pensioneerimist. Nüüd aga diskuteeritavat eesti keelt võimaliku dispensiineena nendele, kes seda nõuavad. Asja arutuse käigus on muidugi soovitav, et kantsleriamet kuuleks ka peale üliõpilaskonna teiste eesti asjahuvilste seisukohti.

Nagu öeldud, on eesti keelele positsioon loomisel olnud teeneid eeskätt eesti eesti üliõkooli õpejõuddel. Meie avalikkus ei ole nende küsimustega tegelenud. Eesti üliõpilastest on vähesed õppinud soomeugri keeli, rääkinnata eesti keelest, mistõttu akadeemilisele kvalifikatsioonidega järelkasvy peaaegu en puudunud. Nii on näit. Lundis olnud vaid üks eestlasest soomeugri doktorand. Kahtlemata oleks hävi emakeele vastu suurem, kui see kindlustaske teiste ainetega võrdselt akadeemilisi punkte. Ja kahtlemata ka siis, kui ülikoolides oleks ka õpetajakohti eesti keele alal.

Protest Uppsalas paljastab sümptomaatilise tendentsi kantsleriameti juures eesti keele "ärarattasionalisteerimiseks". Sellise tendentsi vastu tuleb reageerida. Nagu nende ridade kirjutamisel selgub, on peale üliõpilaskonna üliõoolide kantslerile protestikirja esitanud juba ka Rootsi Eestlaste Esindus.

KLA

Major Erich Köiv, K.S.

Erich Kõiv 70-aastane

Montrealis tähistab 21. mail 70 a. siünnipäeva ins.-major K. S. Erich Kõiv. Ta on Võrumaa mees. Õpupr-sõdurina osavõtnud Vabadussõjast. Lõpetanud E. V. Sõjakooli Tallinnas, Sv. Kõrgema Inseneride kooli Prantsusmaal ja E. V. Kõrgema Sõjakooli Tallinnas. Paguluses lõpetanud elektroforeesi ala kursused Uppsala ülikooli juures ja instrumentaal analüüsi kursused Montreali ülikoolis.

Teeninud ohvitserina Pioneerpataljonis ja pikemat aega Sv. Ülendatud Oppeasutistes, olles alaliseks lektoriks, Õppetöökodade ülemaks ja Inseneriväe eriala juhatajaks. Oli vijmati Pärnu Kaitseväeringkonna ülemaks.

Rootsis töötanud Uppsala ülikooli haigla kesklaboratooriumis insenerina ja uurimisala assistendina. Kanadas töötanud algul Montreali Hotel Dieu haigla uurimisosakonnas teaduliku uurijana ja insenerina. Praegu töötab Montreali Kliinilis Uurimise instituudis osakonna juhataja.

Rootsi ja Kanada eisindajana osavõtnud rahvusvahelistest kongressidest, kus esinenud erialaliste ettekannetega. Avaldanud trükis iseseisvalt ja koos teistega ule 45 erialalise uurimuse. Rootsis konstrueerinud paberelektroforeesi aparaadi ja fotomeetri, mis leidnud rahvusvahelise tunnustus.

Liige Eesti Teaduslik Selts Ameerikas ja 1957 a. valitud New Yorgi Teaduste Akadeemia tegevliikmeks. On olnud Montreali Jaani koguduse nõukogu ja Kanada Eesti Võitlejate ühinguite Liidu esimehes.

Kuulub juba pikemat aega Montreali vanemate filateistidte perre ja on võtnud Jaani koguduse filatelistide koondise tööst ja tegevusest kõige aeg juhtivalt osa. Mõni aasta tagasi Montrealis korraldatud ja hästi õnnestunud Balti riikide markide näitus lasus suurimas osas tema õlgadel.

Juubilari tuntakse ausa, otsekohese, energilise ja suure töövõimega inimesena ja on sellega võitnud üldisell suure lugupidamise.

Akadeemilisell kuulub Korp! Wäinla viiristlaste perre.

Armas sõber ja kaasvõitleja! Sulle oli antud õnn osa võtta meie kodumaa vabaks võitlemisel, ohtlivsell kaasaidata meie riigi loomisel ja ülesehitamisel ning noorte ohvitseride kasvatamisel, ajal mil eestlaste kangelaslik vaim on kirjutanud kuldsed lehekuljed meie rahva ajalukku. Juubeli puhul Su sõbrad ja kaasvõitlejad õnnitlevad Sind ja soovivad Sulle õnne, tervist ja rahulikke päevi paljudeks aastateks.

ERNST TIIVEL

FBI ootas juba KGB-agenti

Algus lk. 1

Tõsi, tema lahkunud koos perekonnaga Ameerikast, kuid mitte Venemaale, vaid Soome. Ta tahtnud ega tulla USA-sse tagasi, ja sõites merd Soome laevas, oligi ta Kanadas maha tulnud.

FBI küsis laeva nime, kapteni nime ja muid andmeid, kuid peatselt selgus, et sellist Soome laeva pole üldse olemas. FBI laboratooriumi-mehel tuli samas teise ebamugava küsimusega: millest see tulleb, et mõnel aspiriinitabletil Kaarlo kõrvale on südamikus punane ka rakene ja et selle terakesega, kui seda vees lahustada, saab kirjutada salakirja?

Tuomil ei jäänud muud ülle kui alla anda. Kui FBI tegi ettepanekuks koostöötamiseks, plahvatas kommunistiliku kasvatusega agent: "Telega koos tõldada? Miks ma peaksin koos tõldama ilkutega, kelle süsteem seisab kokkuvarisemise äärel?! Teie olete lõppeks ikkagi kaotajad."

FBI esindajad olid kannatlikud ega hakanud pikemalt vaidlema. Hiljemalt kõnelustel seletasi talle, et Tuomil ei jää lihtsalt muud ülle, kui koos töötada. Kui ta laseb end ametlikult paljastada, saadetakse ta paremal juhul maalt välja — tagasi N. Venesse. Kuid mida üleb KGB Tuomi sisseknikkumise kohta? Ei elulugu oli kõigest hoolimata räpakalt koostatud, seda ei võta KGB ilalgi omaks. Süüdlaseks tehakse ikka ja jälle Tuomi, et see on olnud lihtsalt lubamatult ettevaatamatu. Kas Tuomi usub, et ta võib tagasi minna oma perekonna juurde ja kogu see spioonisseiklus unustada? Võiblada seda hoitsse mõne aja vahadusest, kuid lõppeks tekib KGB-l ikkagi kahtlus ja siis on ta saatud otsustatud.

ALGAB MÄNG KGB-GA

Tuomi leidis, et tal ei ole teist teed, kuid asuda koostöösse FBI-ga. Tal lubati tagasi sõita New Yorki, kus mõni päev hiljem toimus uus kohtumine. Tuomil lasti nüüd salakirjas kirjutada teade, et sõit Keskläänne oli edukas. Peagi oli salajases kirjakastis vastus Moskvast koos 3000 dollariga ja õnnitlusega. Meenutati, et naine ja lapsed elavad hästi. Saadetises oli ka sedel, kuhu naine ja lapsed olid oma käega kirjutanud tervitusi, avaldades lootust peatseks kokkuvaamiseks kodus. Selliseid perekonnatervitusi ei riskinud KGB saata asjata, need olid kaudsed surveavaldused isiklike tunnete foonil, et agent jääks ustavaks nõukogude maale.

Tuomi meeleheres aitas tunduvalt pehmendada FBI meeste lahkus ja sõbralik isiklik kontakt. Kui ta kord vildi ühe agendi koduse Long Islandil, kus ta oa võttis sõbralikust perekondlikust lõunast, hakkas teda kiusama jälle mõte, et siin on olge riiklik kord ja töellselt vaba ühiskond.

Ja kui meenutada kommunistide juttu, et USA-s on vaid vähesed jõukad, kuna rahvas elab vaeselt, siis oli ta juba avastanud, et lihtsamadki inimesed elasid luksuses, mida N. Venes võib endale lubada vaid kõrgeim kiht.

FBI salajasel kaasabil sai nüüd Tuomi korteri Jackson Hõightsis, Queensis ja pärast raamatupidamise kursuse lõpetamist raamatupidaja koha New Yorgi tuntumas kallisküvidelnis — Tiffany juures. Ta ostis endale auto, tegi ringsõite Idarannikul ja hakkas käima koos FBI sõpradega ka kirikus, leides vähehaaval, et tema ateistlikku kasvatusse tekivad järjest suuremad mõrad. Washingtonis kohtus ta korral kirikutrepil isegi president J. G. Kennedyt.

Kui Kennedy ja Hrushtshovi kohtumine Viinis ebaõnnestus, saabus Moskvast salakiri: Suhted on muutumas teravamaks; Tuomil tuleb tööle minna kusagile New Yorgi sadama piirkonda, et jälgida sõjatähtsaid vedusid; naine ja lapsed tervitavad südamlikult...

Jällegi FBI abil sai Tuomi kontorikoha ühte laevandusfirmasse New Yorki.

Moskvast tulid instruktsioonid, et Tuomi peab ja läu läupäeva hommiku jalutama 146. tän. ja Park ave. nurgal. Kui seal on maas apelsinikoor, tuleb tal määratud kohast ära tuua pakk. Olles paki saanud, pidi ta saatma N. Venesse esindusele New Yorgis postkaardi nõukogude-vastaste lausetega, isegi pilbitekstidega. Seal sõis nähti sellest, et Tuomi on saadetise kätte saanud.

Et Tuomi reputatsioonj KGB silmis ülal hoida, pidi FBI paratamatult viija andma ka mõnegi tõelise saladuse. Väljamõeldud "saladustega" ei olnud võimalik riskeerida, kuna need oleks võinud viia Tuomi suurde ohtu.

Ühel päeval tuli Tuomile salateade, et ta peab minema Yonkersisse kala püüdma, kus ta siis kohtub Moskva erikulleriga. FBI-l tekkis kõhe, ka Moskva on ehk kassi ja hiire mängu avastanud ja katsub Tuomit hävitada. Otsustati siiski riskida, kuid kui Tuomi määratud kohta jõudis, nägi ta, et üks FBI mees poleeria garaažiks suure hoolega autot, neli FBI meest püüdsid kalda ligidal paadis kala ja öngitsejate kail liikus veelgi mõni tuttav nägu FBI-st.

Tuomi liikus etevaatlikult määratud kohta, kus siis kõeg meeg. Kuid märgusõna polnudki tarvis ütelda — ootaja oli Tuomi ülemus ja õpetaja salaluurekoolis Aleksei Ivanovitsh Galkin isiklikult!

Galkin jutustas, et suhted USA-ga muutuvad järjest pinevamaks ja et Tuomil tuleb peale New Yorgi sadama silmas pidada ka allveelaeva Neva bazi. Londonis, Conn. Edasi ta märkis, et Tuomi on teinud niivõrd head tööd et talle antakse otsekontakt kolme ameeriklasega, kes töötavad Neva bazil.

Äprillist 1959 kuni septembrini 1962 Tuomi vahendas arvukalt teateid. Temalt saadud andmeil FBI valvas kõiki KGB salajasi kirjakastes ja tegi kindlaks kullerite läikud. Viimaste valvamisega saadi jällle ikka uutele ja uutele agentidele. Suurelt osalt Tuomi kaudu saadud andmetel FBI direktor J. E. Hoover võis teatada presidendile, et N. Venes aktiivsus on tähelepandav ja et seal tähetakse hoolega kindlaks tehta, kuivõrd USA on sõjaks valmis. Järelikult on oodata mingit afääri. Nagu teada, tuligi see missille võimise nõul Kuubale.

Tuleb lõppes Vene "agendina", kui ta hakkas valmistuma sõiduks Moskvasse, nagu seda KGB oli korraldanud, kõkkides kaasa tuua andmed missille paigenmise kohta Vermontis ja New Yorgi osariigis. Enne kui ta sai valja sõita, tuli salatelegramm, milles teatati, et "pühkusesõit Moskvasse" on tühistatud, kuna missili-pargi selgitamisega ta on olnud lubamatult ettevaatamatu (kaks FBI meest oli kaasas!). Ühtlasi kästi Tuomil katkestada otsemaid suhted sõpradega ja tõmbuda kõrvale.

Tuomi ei teadnud, et KGB oli oma asutuses paljastanud ameerika agendi, kol. Oleg Penkovsky. See loi KGB tegevuse tõelilult rõõpast valja. Osa agente kutsuti kiires korras kojo, osal lasti kaduda ja kõik poeleiolevad operatsioonid katkestati.

FBI nägi, et koostöö Tuomiga on nüüd lõppenud. Talle anti võimalus, kas minna tagasi N. Venesse, kus ta võibolla ühel päeval kahepäise agendina paljastatakse, või jääda vaba mehena USA-sse. Tuomil meenus perekond, keda ta USA-sse jõudes ialgi ei näe. Kuid kui kõna ta saab Venelt perekonnaga koos elada? On võimalik, et ta seal varsti kaob jäljetult.

Pärast pikki kaalumisi Tuomi otsustas jäädа USA-sse. Ta elab nüüd kusagil sisemaal, kus omab kena maja, käib jahil ja lävib ameerika sõpradega. Küsimusele, kuidas FBI teadis tema tulekust USA-sse, pole ta seonni vastust saanud. Seda teavad FBI-s ainult üksikud mehed ja need ei avalda saladust võibolla ialgi.

UUDISEID... LÜHIDALT

Algus lk. 1

Golda Meir omalt poolt sõnas, et Iisrael ei kõhkle sõimapilkugi atakeerimast vene pilootidega mehitatud egiptuse lennukeid, kui need asuvad kaitsema kanalitsooni paigutatavaid raketseadmeid.

LONDON — Inglise peaminister Wilson otsustas välja kuulutada uusvalimised, mis toimuvad 18. juunil. Ühtlasi arvatakse Inglismaal, et Wilsoni võõluvõimalused on suured — sedasama näitavad ka opinioonituurimused. Nende kohaselt saab Wilson 40—50 mandaadi suurise enamuse. Juunivalimistel on uudiseks see, et ka 18-aastased tõhivad hääletada. See omakorda võib tähendada seda, et vallimistel võib esineda väike kaldumine vasakule.

Välismaalased rahvahääletuse objekt Shveitsis

ZÜRICH — Välismaise tööjõu kasutamine Shveitsi majanduses on praegu elavaks päevakõiismuseks. Juba 1965. a. kehtestati kvootesüsteem välisriikide tööliste sissetoomise osas ja Zürichi rahvasaadik James Schwarzenbach.

Ta nõuab nüüd seaduse vastuvõtmist, mis määraks kindlaks, et välistööliste suhe ei tohi ületada 10 protsenti Schveitsi rahvaarvust, väljaarvatud Genfi osas, kus asub diplomaatkonna enklaav. Schwarzenbachi ettepanek hääletati varem parlamendis maha häälte vahekorraga 136-1, kuid juunis pannakse se rahvahääletusele ja selle tusemused võivad kujuneda vastupidisteks.

Nixon müüb esinduslaevad

WASHINGTON — President Nixon on andnud korralduse kahe USA presidentide jahtlaeva — "Patricia" ja "Julie" — deaktiveerimiseks ja müümiseks.

Sel teel säästetakse umbes 200.000 dollarit aastas. Jahte on kasutanud viis USA presidenti.

Lugeja kirjutab

PIIBEL JA PAABEL

V. a. EPL toimetus! — Minu Lõõgis peetud ettekande kokkuvõttesse (EPL 14.5.70) on sattunud üks tõsisem eksitus, mida palun õiendada. Nimelt kõnelesin Lundis muuhulgas ka meie sajandi alguses peetud rn. "Piibli ja Paabeli" vaidlustest, mille jooksul nõmed teadusemehed avaldasid arvamusi et Vana Testament ei ülevat mõnd kui varasdest müüdidest koostatud kogutees. Kokkuvõttest jääb mulje nagu oleksin mina ise sellel arvamisel. Tegelikult tõstsin ma selle oletuse nõrku külji ettekandel esile.

Lugupidavalt

VELLO SALO

TEISED LEHED

RAHA EI HAISE

New Yorgi Vaba Eesti Sõna puudutab läänе finantsringkondade kalduvust äriteada idariikidega, vaatamata sellele, et sellega kõvendatakse ikestusrezhiime strateegiliselt:

"Vanadel roomlastel olnud viisiks öelda, et raha ei haise, ükskõik millisel teel see on saadud. Ilmselt samast seisukohast lähtudes presidvad praegu ameerika ärimehed ja töösturil valitusele ja Kongressile poolel kaotatagu kõik praegu veel kehtivad kitsendused äritegemiseks N. Liidu ja Puna-Hiinaga!

Kohalikud kaubanduskojad võtavad Vaba resolutsioone kommunistliku leeri maadega kaubavahetuse vabaksandmiseks; Kongressi mõlemas kojas on kommunistlike maadega äritsemise vabaksandmise pooltsi laiendad rahvaesindajad, ja mõda pahempoolsem on senatori või kongressimehe maailmasuhtumine, seda tungivamalt ta väidab, et N. Liidu ja Puna-Hiinale ameerika tarbekaupade, tööriistade ja masinate müümine olevat ameerika rahva huvides.

Selle kampaania eesmärgiks on kõrvaldada kitsendused, mis USA kehtestanud strateegiliselt tähtsate kaupade ja materjalide müümisel kommunistliku leeri riikidele, et mitte ise kaasa aidata tõenäolise vaenlase sõjalise potentsi kasvatamisele.

Kui saatsid tagasi Itaalia autokompanii "Fiat" nõustus ehitama N. Liidus uue, moodsa autotehase, taheti selleks seadmeid saada ka Ameerikast. Itaallased ise ei suutvat kõiki masinaid kiiresti varuda. Toi korral õnnestus aluäriks arvamuse mobiliseerimise abil tehasemaksatate müüki punastele takistada. Selle tõttu nähtavasti ongi nõukogude uue autotehase valimissaamine kaugelt vähtaja edasi lükkunud.

Nüüd kutsus Moskva valitsus küllа "autokuninga" Henry Ford II, et temaga pidada plaani nõukogude autotöögrtusele jalgu (või rattaid) alla saamiseks. Multimiljonärist tööstur läkski. Sest tõsiküsimõ, mis sellest äriist valja tuleb, raha ei haise.

Autotööstus on N. Liidule tähtis mitte ainult selleks, et tallinlane saaks "Moskvitshiga" sõita Pärnu, või moskvalane "Volgaga" Sotshi, lõunas. Ilma tugeva autotööstuseta ei saa punavägeisid motoriseerida. Ja kui juba autotehas, olgu siis suitsult "Fiat" või "Ford" sõiduautode järelvõtegemiseks, siis ei ole takistust ka tankide ja teiste sõjasõidukite mootorite ning teiste seadmete ehitamiseks."

Sport

Karl Utsar võttis rekordi tagasi

Kangasniemlilt

N. Liidu tõsteesivõistlustel Vilniuses saavutas Karl Utsar raskekaalu rebimises uue maailmarekordi 165,5 kiloga. Utsari nimel oli rekord ka mõni aeg tagasi, kuid soomlane Kangasniemi ületas selle. Utsar võttis nüüd rekordi tagasi oma nimele.

Parimad Austraallaivõrkpallurid — eestlased

Melbourner toimusid lihavõttepühade ajal võrkpalli esivõistlused. Osarühide meeskondades, kes võistlusist osa võtsid, oli mängimas 16 austraalia eestlast. Nii mängisid Victoria osariigist (Melbourne) A. Kärner, ACT osariigist vennad H. ja E. Siig, NSW-st (Sydney) A. Vann, r. Maasepp ja K. Sumbak ning Lõuna-Austraaliast (Adelaide) O. Ehvart, P. Ranniko, I. Tuul, J. Oleek, P. Muttik, P. Allikivi, A. Briedis, A. Loop, M. Kirss ja I. Prima.

Võistlust määrati kindlaks ka Austraalia valik-meeskonnad. Neisse kuuluvad kuus eestlast ja nimelt: Anne Kärner, Karin Sumbak, Aija Breidis, Marianne Kirss ja meestest Hans Siig ning Olaf Ehvart. Arvatavasti võtab Austraalia võrkpallimeeskond esmaskordselt osa Kagu-Aasia esivõistlustest Tseilonis. Võistlused toimuvad seal aasta teisel poolel.

Anne Kärner Melbournest võistlema Shotimaale

Australia kergejõustiku rahvusnaiskonna koosseisus, milline 7. aprillil teatavaks tehti, on ka 19-aastane eestlanna Anne Kärner, kes võistlebki kuulis ja kettas. Naiskonna koosseisus sõidab ta Shotimaale, Edinburghis toimuvaile Briti Commonwealthi mängudele. Peale kergejõustiku on ta Australia esindusnaiskonnas võrkpallis.

Anne Kärneri rivaaliks on kuulis ja kettas esikohal seisev Jean Roberts. Kui teatavaks sai Anne vallimine kergejõustiku rahvusnaiskonda, tõid mitmed ajalehed siia temaga usutlusi, ja väga heatahtlikke. Margitt, et äsjastel Austraalii kergejõustiku meistrivõistlusil jäi Anne Kärner meistriks tulnud Jean Robertsist 16,5 cm võrra maha, kuid lisati, et Melbournes toimunud klubiõõstlusil on ta Robertsit mitu korda võitnud.

Australia eestlaste "Meie Kodu" märgib, et Anne treeningut ei soodustanud möödunud kooliaasta pingutused ja et ka aastavahetusel toimunud Gamesil ei olevat ta alavormis. Ollatuse valmistas ta aga esinemistel Australia meistrivõistlusil, saavutades kuulis 14 m 85,5 sm. Kettas on ta parematks saavutuseks 1969. a. heide — 47,17 m.

● **Stockholmis kihlusid Marje Maandal ja Christer Jansson.**

● **Buffalo eesti ev. lut. kog. juhatusse valiti esimehena Oskar Varik, abiesimehena Olev Järver ja juhatuseliikmeina Aksel Tärn, Karl Räätk, George Gustavson Robert Teene ja Aleksander Kotka.**

Kohalik elu

STOCKHOLM

Ettevõtjate peakoosolek

Eesti Ettevõtjate Uhing Rootsis korralne aasta peakoosolek toimub Eesti Majas Stockholmis kolmapäeval, 27. mail kell 19.00. Päevakorras on peale aruannete, eelarve ja tegevuskava organisatsioonl juuhelimatrikli kujundamise küsimus. Ins. Erich Kaljot esineb ettekandega muljetest Oaska maailmanäituselt Jaapanis. Pärast peakoosolekut traditsiooni kohaselt ühine eine. Peakoosolekut palutakse osa võtta ka neid ettevõtjaid, kes pole isiklikku kutset saanud ega pole varem kuulunud ühinga liikmeskonda.

ESKILSTUNA

Valimistoimkonna koosolek

Eeloleval nõdalal korraldatava REE valimiste Eskilstuna Toimkonna moodustamine toimub reedel, 22. mail kl. 19 Eesti Seltsi kodus, Karlbergsgatan 2.

REE Eskilstuna toimkond kutsub kõiki mõtteosalisi koosolekust; osa võtma, kus saab ka informatsiooni REE käesoleva aasta tahtsematest sündmustest ja kavadest.

REE TOIMKOND

Leinateateid

Tallinnas suri 4. mail Emilie Leppik, n-na Sonike, sünd. 4. juunil 1903 Tapal.

San Franciscos, Kal. suri 5. mail Eedo Kaljumägi, sünd. 3. aprillil 1885 Viljandimaal. E. Kaljumägi oli end. Paistu apiceker.

Ameerikas suri 11. mail Lilli Kaldma, n-na Laane, sünd. 29. märtsil 1923.

Greenboro linna lähedal Põhja Karolinas sai 9. mail liiklusõnnetusel surma arhitekt Hans Koppel, sünd. 12. dets. 1909.

†

Armas ema

Alviine Talvik'ut

Sünd. Kokk

* 15. sept. 1887

† 14. mail 1970

mälestab leinas

POEG PEREKONNAGA

"Ole ustav surmani, siis tahan sulle elukrooni anda".

†

Hesd sõpra

Eduard Saulep'it

mälestab

JOHANNES TUTT perega

†

Armast

Eduard Saulep'it

mälestavad leinas

ENN PAJULA perekonnaga

JAAN ÕUNAP perekonnaga

MADIS EINBORN abikaasaga

VARMO KIVIKARI perekonnaga

PEET KAARET perekonnaga

ALFRED SALUVALI abikaasaga

NELLI KULLAMAE

Kui esineb surmajuhtum

Konsultteerige smurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist Begravnings & Eldbegängelsebyrå

Marlatorget 1, 116 48 STOCKHOLM

Tel. 44 80 07, 44 80 98

Sparbanksvägen. 83, 126 42 HAGERSTEN

Tel. 45 12 97

Eriala:

Eestikombelised matusetalitused

Ööpäevane valvekord

Lennureisid idas

Algus lk. 1

ne lennukeid. Lendurid on hoolikad startimisel ja maandumisel kuid on ühus sageli hooletud ja ei hoolitse stabiilse lennu eest. Sõjuuardessid on nõgusad kuid pirtsakad. Bulgaaria lennuteenistus on kõige viletsam, kuna lenduridl ei maandu oma masinatega vaid lihtsalt "kukutavad" maalla. Ida-Euroopa lendurite iseloomustamiseks võib üldse märkida, et suurem osa neist lendasid Teise maailmasõja ajal vene või inglise lennuväes võitluslennukitel ning nad ei ole lahti saanud tol ajal saadud harjumustest.

Läänemaailma reisijad nurisevad, et Ida-Euroopa lennuliinile juures ei saa kunagi kindel olla, et sulle on tellimise kohaselt koht reserveeritud. Lennukid ei pea kinni sõiduplaanidest ja õhku tõusmisel, eriti talvel, ei ole kunagi kindel, millal ja kus lennuk maandub. Ilmastikuolude tõttu maandutakse sageli hoopis teistes linnades.

Nii näiteks maandus üks Bulgaaria Balkan Airlines' i lennuk hiljuti Vilni asemel Budapestis.

Lennuliin jättis reisijad täiesti saatuse hoolde ja Budapesti lennuvälja ametkond keeldus nende abistamisest.

Kuuba-sõbrad ei meeldinud Castro-Kuubale

HAVANNA — Kuuba võimud el ole rahul nende USA noorte kõhtumisega, kes käisid Kuubal suhkrupõõrooga kõitlemas. Kuubal märgitakse, et Ühendriikidest saabuvad noored on jõõkrad ja kasvatama ning annavad halba eeskuju kuuba noortele.

Fidel Castrol on siiski poliitilisel tähtis Ühendriikide noori Kuubale tuua, kuna need saavad seal ajudepesemist ning on Ühendriikidesse tagasi minnes head kommunistlikud agitaatorid.

Noorsu ja vanad, kõik rahvusliikult mõtlevad eestlased, loevad ainukest vaba eestluse igapäevast sõdemeest ja häälekandjat

EESTI PÄEVALEHT

Aeg on tellimisi uuendada uueks terminiks

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused (täita postil ajalehtede tellimiskaart, märkides Eskilstuna-Kuriren, uppl. C).

Tellimishinnad: aasta — kr 147;—, termin (4 kuud) — kr 53;—, kuu — kr 15;—.

Uuendage aegsasti, et lehe saamises ei tuleks vahetl

UUDE TERMINI EESTI PÄEVALEHEGA!